

Tilburg University

Kerk biedt meer dan alleen de mis

de Groot, C.N.

Published in:
Brabants Dagblad

Publication date:
2013

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
de Groot, C. N. (2013). Kerk biedt meer dan alleen de mis. *Brabants Dagblad*, 17-10-2013.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

COMMENTAAR

Realiteitszin in het Ruslandjaar

Een aaneenschakeling van incidenten zet de relatie tussen ons land en Rusland onder druk, met als voorlopig dieptepunt de mishandeling van een Nederlandse diplomaat in Moskou. De spanningen krijgen extra gewicht omdat ze zich op een uitermate ongelukkig moment voordoen, uitgerkend in het jaar dat de twee landen hun goede onderlinge betrekkingen vieren in het Nederland-Ruslandjaar. Nederland doet er verstandig aan om de rust te bewaren. De relatie met Rusland is te belangrijk om die door ondoordachte reacties nog meer schade toe te brengen. Nederland en Rusland zijn belangrijke economische partners en kennen een intensief handelsverkeer. Ons land is een van de grootste investeerders in Rusland en importeert onder meer Russische olie en gas. Dat is ook een realiteit om rekening mee te houden. Dat Nederland veel voordelen

heeft van die economische betrekkingen wil niet zeggen dat het geen kritiek zou mogen uiten op Rusland. De Russische anti-homowet en de slechte behandeling van gevangenen zijn voorbeelden van schendingen van mensenrechten die niet onbesproken mogen blijven. Daarbij is het wel zaak om dat met tact te doen en de Russen niet onnodig te schofferen. De Nederlandse ministers die in augustus tijdens de Gay Pride in Amsterdam het Russische homobeleid aan de kaak stelden zullen in Moskou vooral aversie hebben opgewekt. Het is daarom te prijzen dat minister Frans Timmermans van Buitenlandse Zaken het hoofd koel houdt na het recente incident in Moskou en de Russen om opheldering heeft gevraagd in plaats van overhaaste conclusies te trekken. Dat getuigt van meer wijsheid en realiteitszin dan een deel van de Kamer, dat het Nederland-Ruslandjaar vroegtijdig wil stopzetten.

RAAK

‘Dat vind ik het engst: dat mensen niet kunnen of niet durven nadenken’

Kardinaal Ad Simonis in Katholiek Nieuwsblad

‘Ik en nu’ moet plaatsmaken voor ‘wij en later’

Jan Peter Balkenende in Christen Democratische Verkenning

WOORD- EN COMMUNIEVIERINGEN

Kerk biedt meer dan alleen de mis

De bisschoppen hebben de woord- en communievieringen ontmoedigd maar niet in de ban gedaan.

door Kees de Groot

In de jaren tachtig werden in de Nederlandse kerkprovincie ‘woord- en communievieringen’ toegestaan. Een kwarteeuw later wordt dit type vieringen ontmoedigd. Velen zijn echter gehecht geraakt aan de innovaties van destijds. Maar er is meer dan een mis of wat daar op lijkt. Mensen zijn vrij om samen te bidden, geschriften te lezen waarin Gods woord kan klinken, religieuze liederen te zingen en te vragen om zegen van boven. Dat erkennen in beginsel alle religieuze genootschappen, inclusief de rooms-katholieke. Sterker nog, het wordt aangemoedigd. Met of zonder rozenkrans of getijdenboek, alleen of in gezelschap, kunnen de gelovigen niet vaak genoeg in gebed gaan. Aan de andere kant kennen alle religies ook regels en restricties met betrekking tot de rituele omgang met het heilige. ‘Voor je het Boek leest, moet je je handen wassen.’ ‘Alleen ingewijden mogen dit doen.’ De rooms-katholieke kerk geldt in onze streken als een toonbeeld van formalisering, al weten we uit de islam, de boeken van Jan Siebelink en de veelheid aan opleidingen in het alternatieve circuit dat de toegang tot het mysterie van het geloof overal wel van drempels is voorzien. Er is eerbied nodig, bijzondere kennis of een speciale ervaring. In de rooms-katholieke kerk is het rond de eucharistie, ‘de heilige mis’, dat de beperkingen legio zijn. Alleen priesters mogen hier-

in voorgaan met gebruikmaking van voorgeschreven teksten en handelingen. De katholieke traditie kent nog veel meer rituelen dan deze: devoties, processies, bedevaarten, bijeenkomsten waar wordt gebeden, gezongen, herdacht en gezegd, maar in de twintigste eeuw werd vooral de eucharistie van hogere hand gepropageerd. Aan het begin van de twintigste eeuw werd aangedrongen op het dagelijks bijwonen van de mis vanaf de leeftijd van zeven jaar. Sinds het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) werd het accent gelegd op de gemeenschap die op zondag gezamenlijk eucharistie viert als ‘bron en hoogtepunt van het christelijk leven’. Toen kort daarna in Nederland de uittocht van priesters inzette en de instroom van nieuwe stokte, ontstond er dus een probleem. Nu kent de rooms-katholieke kerk traditioneel de mogelijkheid om de communie, dat wil zeggen: de eerder in de mis geconsacreerde hostie, uit te delen buiten de eucharistie, bijvoorbeeld aan zieken thuis. Dat kan door priesters, maar ook door leken gebeuren. Als variant hierop werden nu communievieringen in de kerk gehouden, voorafgegaan door een woorddienst waarin uit de Bijbel werd gelezen. Er was immers nood aan het ontvangen van de communie, maar gebrek aan voorgangers in de eucharistie. In 1982 kwam de Nationale Raad voor Liturgie met modellen voor deze vieringen, gevolgd door diverse andere officiële handreikingen. Voorgangers in deze vierin-

“Wanneer we verder kijken, zien we dat allerlei andere vieringen worden gehouden

■ ‘Met of zonder rozenkrans of getijdenboek, alleen of in gezelschap, kunnen de gelovigen niet vaak genoeg in gebed gaan.’
foto Roos Koole/ANP

mogen concurreren met de eucharistievieringen die nog wel gehouden worden in de betreffende parochie. Inmiddels bestrijken parochies door, soms herhaaldelijke, samenvoegingen een zo groot gebied dat er altijd wel ergens een eucharistieviering in de ‘eigen’ parochie voorhanden is. Analyse van de cijfers over kerkgang van het Kaski voor het bisdom Den Bosch wijst echter uit dat zij die ter kerke ple-

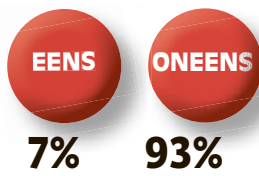
zolang dat maar binnen de kaders van de wereldkerk gebeurt. En pastoors kunnen vanuit hun verantwoordelijkheid voor de geloofsgemeenschap tot verschillende beoordelingen komen. De één houdt meer vast aan de regels die het heilige moeten bewaken; de ander houdt meer rekening met de gegroeide praktijk, zodat de band met de gemeenschap blijft bewaard. Daarin worden verschillende keuzes gemaakt. Maar kerkleiders noch theologen zijn erg enthousiast over de noodconstructie van de woord- en communieviering. Zo consolideert onder meer het bisdom Den Bosch haar positie rond centrale kerkgebouwen waarin de eucharistie wordt gevierd. Maar dat is niet het hele verhaal. Wanneer we verder kijken, zien we dat daarnaast allerlei andere vieringen worden gehouden: in kapellen en kerken, in theaters en bioscopen, in de openlucht en bij mensen thuis. Soms wordt dan ook de maaltijd van de Heer gevierd; buiten het roomse verband met mannen zowel als vrouwen, gehuwd of niet, als voorgangers. Maar ook binnen de muren van de rooms-katholieke kerk is ruimte voor vele soorten vieringen, al dan niet met een actieve rol van gewone gelovigen. Er is belangstelling voor meditatie, lofprijzing (praise) en aanbidding. Aangeprezen worden vieringen geïnspireerd op het getijdengebed uit de kloosters en abdijen. De strijd om de woord- en communievieringen getuigt van een grote gehechtheid aan de vruchten van kerkelijk beleid uit de twintigste eeuw. Daarvan zou onzichtig afscheid moeten worden genomen. Maar er is er meer dan de mis. Dr. C.N. de Groot is universitair docent praktische theologie aan de Tilburg School of Catholic Theology

De Kwestie

De Kwestie van gisteren leverde 624 reacties op

Stations overslaan mag om vertraging te voorkomen

‘Hoe u thuis komt, zoek dat maar uit’

Het vertrouwen in het openbaar vervoer blijkt niet groot te zijn. Het overslaan van stations stuit op stevige kritiek. „Als de NS nu eens alle stations overslaat, dan zijn er geen vertrageningen”, reageert Toet. „Gekker moet het niet worden.” Jeanette: „En dan staan die mensen daar als Jan Joker?” „Zullen er straks veel stations worden overgeslagen, als de blaadjes weer vallen”, vreest Mozes. „Beetje sneeuw, hup, weer een station minder. Hoe u thuis komt, zoek dat maar zelf uit, want van de regering mogen we dat doen. Onze dienstregeling is namelijk belangrijker dan uw afspraak.” „Hoeveel stations zijn er al die jaren niet bijgekomen en sinds wanneer is eigenlijk een intercity een stoptrein geworden?”, vraagt Wouter zich af. „Van mij mag de intercity doorrijden naar het centraal station en niet nog alle andere stations nemen. O wacht even, ik pak wel de auto.”

De Kwestie van vandaag:

Nederland moet meteen stoppen met het Ruslandjaar

Reageren? Op de internetsite bd.nl kunnen bezoekers hun antwoord op De Kwestie beargumenteren. Of via mail: kwestie@bd.nl

Lezersbrieven

Brieven (niet langer dan 200 woorden) richten aan: Opinieredactie Brabant's Dagblad, Postbus 235, 5201 HB Den Bosch of opinieredactie@bd.nl

Paddenstoelen

Men was in het verleden zeer verantwoordigd, toen Oost-Europeaanen onze bossen leegrooften. Nu adviseert Staatsbosbeheer ons om paddenstoelen te gaan plukken. Maar wel met mate! Voor de één is dat een jamptje, voor de ander een emmer vol, met alle gevolgen van dien. Er kunnen zeer giftige exemplaren tussen zitten. Staatsbosbeheer denk na: paddenstoelen horen in de natuur en niet op de keukentafel. Er zijn diverse gekweekte paddenstoelen te koop. Wij willen in de toekomst ook nog kunnen genieten van deze wonderen van de herfst.

Ank van der Spek
Sint-Michielsgestel

Huren

De huren in Den Bosch zijn voor sommige huurders te hoog (BD, 16 oktober). De reactie van minister Blok is voor mij onbegrijpelijk. 40 procent van de huurders woont scheef. Daar gaat het echter niet over. We moeten zoeken naar een oplossing voor die mensen die het betreft in de overige 60 procent. We hebben een recht van wonen in Nederland en als het gezin de hoeksteen van de samenleving is, dan moet de regering zorgen voor woningen. Voldoende huurwoningen voor de sociale minima. In de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw werden er van belastinggeld 120.000 per jaar opgeleverd. Die zijn dus al lang en breed betaald en daar hebben gemeenten en corporaties decennialang riant van geleefd. Nu zijn dat er nog 30.000. Hierdoor zijn problemen ontstaan. Om de mensen met minder dan Jantje modaal of zelfs met een uitkering te helpen zouden we twee

■ ‘Nu adviseert Staatsbosbeheer ons om paddenstoelen te gaan plukken. Maar wel met mate!’ foto Do Visser

dingen moeten doen. De huur mag niet meer zijn dan 25 procent van het inkomen. De huursubsidie kan hierdoor vervallen en de gemeente moet bij de laatste gevallen de huur en de zorgpremie en de energiekosten rechtstreeks overmaken aan de betreffende instanties. Vergis u niet, dan zult u

bij het narekenen tot de conclusie komen dat er voor de sociale minima verschrikkelijk weinig overblijft om van te leven. Misschien gaan ze dan wel aan de slag, maar dan moet de regering wel zorgdragen voor voldoende werk.

Ton van Eijndhoven
Esch

Q-koorts

Ik ben het absoluut oneens met H. van Roosmalen (BD, 15 oktober) om een claim te leggen bij de geitenhouders door de patiëntenorganisatie. Natuurlijk is het bijzonder schrijnend voor de mensen die te kampen hebben met alle nare gevolgen. Maar het is erg onrechtvaardig om de schuld bij de sector te leggen. Ook de geitenhouders hebben hierdoor al veel leed en enorm veel schade ondervonden. De verantwoordelijke en schuldige is echter de overheid. Daar is het misgegaan. Pas na ruim twee jaar werden er maatregelen genomen. Mijns inziens was het onnodig om 50.000 prachtige dieren af te voeren. Er zijn twee verliezers: de Q-koortspatiënten en de hele sector. En de overheid trekt zich terug als het om schadevergoeding gaat.

Liesbeth Mertens
Loon op Zand

Een nieuwe ongemakkelijke waarheid over CO2-uitstoot

door Frits Spaans

Hoewel nog steeds een hoogtepunt voor de milieuorganisaties, zijn CO2 en de globale opwarming van de aarde van de politieke agenda verdwenen. Naast de economische realiteit is daar een andere goede reden voor. De impact van het broeikasgas CO2 is aan slijtage onderhevig. Aan het begin van deze eeuw was de theorie dat de opwarming van de aarde werd veroorzaakt door de toenemende uitstoot van CO2. Hoewel moeilijk te bewijzen, werden wiskundige klimaatmodellen ontwikkeld die lieten zien dat een continue uitstoot van CO2 tot een catastrofale temperatuurstijging zou leiden. En met behulp van Nobelprijswinnaar Al Gore werden alle registers opengetrokken, met het mantra ‘de wetenschap is er uit’. Hoewel de uitstoot van het broeikasgas CO2 onverminderd door-

gaat, is de globale temperatuur inmiddels al meer dan tien jaar niet meer gestegen; over een ongemakkelijke waarheid gesproken. De klimaatmodellen voldoen dus niet meer aan de feiten en zijn ongelooftwaardig geworden. Uiteraard wordt naarstig naar een verklaring gezocht, maar die is nog niet echt gevonden en het CO2-verhaal komt daarmee op losse schroeven te staan. Overigens was er al langer kritiek op de validiteit van de klimaatmodellen, want veel aspecten van het klimaat zijn moeilijk of helemaal niet te modelleren. De modellen zijn uitermate gevoelig rondom aannames over de terugkoppelingseffecten en het juist die terugkoppelingseffecten die de omvang van de opwarming bepalen. Het is al lang bekend dat er veel andere factoren zijn die van invloed kunnen zijn op een temperatuurverandering van de aarde.

Door de mediahype rond CO2 zijn die echter nooit uit de verf gekomen. Om er een paar te noemen: stand van de zon, zonintensiteit, oceaanstromingen, warmtecapaciteit van de oceanen, wolkenvorming, roetdeeltjes, vulkaanuitbarstingen, verandering in landgebruik en kosmische straling. Het IPCC (het internationale klimaatpanel) heeft eigenlijk nooit veel aandacht besteed aan deze andere factoren. Steeds meer weten-

“We moeten alleen niet vele miljarden euro's besteden aan de reductie van CO2-uitstoot

schappers nemen echter afstand van de ‘menselijke broeikashypothese’. Zelfs Al Gore heeft toegevoegd dat hij in zijn film wel erg heeft overdreven en dat, volgens hem, CO2 aanzienlijk minder belangrijk is voor de opwarming dan hij eerder had aangegeven. Er zijn ook nog andere belangen aan de orde. In de eerste plaats zijn daar de klimaatsubsidies waarvan de research-instituten afhankelijk zijn. Een ontkenning van de menselijke invloed op de verandering van het klimaat zal de subsidiestromen snel doen omdroegen. Politici van naam en faam hebben zich hard gemaakt voor de klimaathypothese en kunnen hun invloed verliezen. Hele bedrijfstakken zijn afhankelijk van de subsidiëring (windenergie, zonne-energie). En niet in de laatste plaats heeft de milieubeweging er alle belang bij haar geloofwaardigheid niet kwijt te raken.

Betekent dit dan dat we niets moeten doen? Nee, natuurlijk moeten we wel wat doen. We moeten alleen niet vele miljarden euro's besteden aan de reductie van CO2-uitstoot. Dat geld kan beter worden besteed aan aanpassing aan klimaatverandering dan aan een poging klimaatverandering te beïnvloeden. Er zijn talloze problemen die erom schreeuwen aangepakt te worden: schoon drinkwater, bescherming van regenwouden, biodiversiteit, luchtvervuiling, armoede. Uiteraard moeten de fossiele energiebronnen een keer worden vervangen. De ontmaskering van de CO2-hype geeft ons nu de tijd aan een evenwichtige energietransitie te werken en geeft ons de middelen de problemen van nu aan te pakken, en niet die van 2050 of later. Frits Spaans is econometrist en milieudeskundige.